

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 5 Μαΐου 2021

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

Ξενοφώντας Έλληνικά Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3, παράγραφοι 54-56¹

[54] Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον.

[55] Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἕνδεκα οὗ δεῖ τα ἐκ τούτων πράττετε». Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἠσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν.

[56] Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· « Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μῆτε τὸ φρόνιμον μῆτε τὸ παιγνιδῆδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

¹ Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι (Ξενοφών, Θουκυδίδης) των Κ. Διαλησμά, Α. Δρουκόπουλου, Ε. Κουτρομπέλη, Γ. Χρυσάφη.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Ξενοφώντας Έλληνικά Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3, παράγραφοι 15-16

Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως –που ανάμεσα στ' άλλα είχε εξοριστή κιόλας από τους δημοκρατικούς– είχε διάθεση να σκοτώσει πολλόν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' εγώ κ' εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποχτήσουμε δημοτικότητα». Ο άλλος πάλι αποκρινόταν (γιατί φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχήσει είν' υποχρεωμένος να βγάλει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος».

[Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Από το κείμενο Α να αποδώσετε στα νέα ελληνικά το απόσπασμα: **Οί δ' άπήγαγον τόν άνδρα... μήτε τόν παιγνιώδες άπολιπείν έκ τής ψυχής.**

Μονάδες 30

B1. α. Να περιγράψετε τον ρόλο των έντεκα στη σκηνή διασυρμού του Θηραμένη. Επίσης, να αξιολογήσετε τη στάση του Σάτυρου στην ίδια σκηνή, καθώς και στον διάλογό του με τον Θηραμένη.

Μονάδες 10

β. Στο κείμενο υπάρχουν σημεία που καταδεικνύουν το «παιγνιώδες» του χαρακτήρα του Θηραμένη και το χιούμορ του. Ποια είναι αυτά και τι φανερώνουν για τη στάση του ιστορικού απέναντι στον Θηραμένη;

Μονάδες 10

γ. Να περιγράψετε τη σχέση του Κριτία με τον Θηραμένη, έτσι όπως περιγράφεται στα δύο κείμενα που σας δόθηκαν.

Μονάδες 10

B2. α. Να χαρακτηρίσετε με X στο αντίστοιχο τετράγωνο, ως σωστές ή λανθασμένες τις ακόλουθες προτάσεις που αναφέρονται στο περιεχόμενο της ζωής του Ξενοφώντα, το ιστορικό του έργο και σε κρίσεις για το άτομό του:

Ο Ξενοφών:	Σ	Λ
α. Διέθετε βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.		
β. Καταδίκασε την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας .		
γ. Παρά τις προσπάθειές του δεν έδωσε μια συγκεκριμένη εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 5ου π.Χ. αιώνα.		
δ. Διακρίνεται από σαφήνεια και ακρίβεια στην περιγραφή.		
ε. Χαρακτηρίστηκε «άττική μέλισσα» και «άττική μοῦσα», από τους μελετητές του.		

Μονάδες 5

β. Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

- α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
- β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς της Αττικής.
- γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορωνοείας.
- δ) Υπηρετήσε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
- ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βάθη της Ασίας στην πατρίδα τους.

Μονάδες 5

B3. α. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη νέα ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ἀπαγαγόντες, ήσυχίαν, ἐγχειρίδια, ῥῆμα, φρόνιμον**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο).

Μονάδες 5

β. Να αποδώσετε νοηματικά τις ακόλουθες λέξεις/φράσεις:

- ἡ δὲ βουλή ήσυχίαν εἶχεν
- ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν
- οἰμώξομαι
- ἀποκοτταβίσαντα
- τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνῖδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς

Μονάδες 5

B4. Να δώσετε τους ζητούμενους γραμματικούς τύπους για τα παρακάτω:

ἀναιδεστάτου: την κλητική ενικού στο θηλυκό του θετικού βαθμού

τούτων: την ονομαστική πληθυντικού στο ουδέτερο

πράττετε: το απαρέμφατο του παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται

ἐπεκαλεῖτο: το α' πληθυντικό της εὐκτικής του ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται

ἔχοντες: το β' ενικό της προστακτικής του αορίστου β'

μάλα: τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος

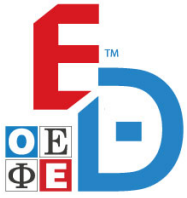
ῥῆμα: τη δοτική του ενικού

ἀναγκαζόμενος: το γ' πληθυντικό της υποτακτικής του παθητικού αορίστου

ἀξιόλογα: την ονομαστική ενικού στο θηλυκό του συγκριτικού βαθμού

κρίνω: τη γενική ενικού της μετοχής του ουδετέρου στον μέλλοντα

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2021
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Αλ1(ε)

B5. α) Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου και να αναφέρετε τους όρους που συμπληρώνουν.

Μονάδες 4

- β)** - *ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κόνειον ἔπιε*
- *τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν.*

Στις παραπάνω περιόδους να χαρακτηρίσετε τα ἀπαρέμφατα ως εἰδικά ἢ τελικά (μονάδα 1) και να δηλώσετε την ταυτοπροσωπία ἢ την ετεροπροσωπία (μονάδα 1)

Μονάδες 2

- γ)** *Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· « Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ' ἔφη, οἰμῶξομαι; » και ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κόνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· « Κριτὴ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρός ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς:*

Να καταγράψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του αποσπάσματος που λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί και να δηλώσετε το εἶδος τους.

Μονάδες 4